

Міністерство освіти і науки України  
Рівненський державний гуманітарний університет

*До 35-річчя  
кафедри культурології*

# ***УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:***

***минуле, сучасне,  
шляхи розвитку***

**Збірник наукових праць**

*Наукові записки  
Рівненського державного гуманітарного університету*

**Випуск 12**

**ББК 63.3(4Укр) -7**  
**У45**  
**УДК 94(477)**

**Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку:** Зб. наук. праць: наук. зап. Рівненського державного гуманітарного університету. Вип.12. – Рівне: РДГУ, 2007. – 162 с.

*У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів та музейних установ, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані музичного мистецтва. Окремий розділ складають повідомлення та рецензії.*

*Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою проблематикою.*

#### **Редакційна колегія:**

Головний редактор: **Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Рівненського державного гуманітарного університету

|                            |                                                                                           |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Афанасьєв Ю.Л.</b>      | – доктор філософських наук, професор (Київ)                                               |
| <b>Баканурський А.Г.</b>   | – доктор мистецтвознавства, професор (Одеса)                                              |
| <b>Горпенко В.Г.</b>       | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Захарчук-Чугай Р.В.</b> | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Іваницький А.І.</b>     | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Ільченко О.О.</b>       | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Кияновська Л.О.</b>     | – доктор мистецтвознавства, професор (Львів)                                              |
| <b>Овсійчук В.А.</b>       | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Постоловський Р.М.</b>  | – кандидат історичних наук, професор,<br>заслужений діяч науки і техніки України (Рівне), |
| <b>Граб О.В.</b>           | – кандидат мистецтвознавства, доцент (Рівне)                                              |
| <b>Ричков П.А.</b>         | – доктор архітектури, професор (Рівне)                                                    |
| <b>Станішевський Ю.О.</b>  | – доктор мистецтвознавства, професор,<br>заслужений діяч мистецтв України (Київ)          |
| <b>Троян С.С.</b>          | – доктор історичних наук, професор (Рівне)                                                |
| <b>Федорук О.К.</b>        | – доктор мистецтвознавства, професор (Київ)                                               |
| <b>Стоколос Н.Г.</b>       | – доктор історичних наук, професор (Рівне)                                                |
| <b>Жилук С.І.</b>          | – доктор історичних наук, професор (Рівне)                                                |

Упорядник тому: проф. **Виткалов В.Г.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету  
(протокол №4 від 26.10.2007 р.)

Збірник зареєстрований Президією ВАК України як фахове видання з проблем мистецтвознавства  
(постанова № 2409/2 від 9.02.2000 р.).

Редакція не завжди поділяє позиції авторів

**ISBN 966–602–053–X**

УДК [008+7]:7.072.3(477.83/.86), „18/19”

О.В. Граб

**ВИСВІТЛЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ГАЛИЧИНИ  
У НАУКОВО-КРИТИЧНІЙ ДУМЦІ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ**

Вітчизняні мистецтвознавці, культурологи, історики, політологи, філософи здавна зверталися до історії виникнення культурно-мистецьких та громадських рухів на українських теренах. Особлива увага вчених акцентувалася на зазначених тенденціях у західноукраїнському регіоні, де здавна формувалася активна група творців та популяризаторів національної культури, виборюваної у складних суспільно-політичних змаганнях за державну незалежність. Цей інтерес обумовлений специфічністю самого кола митців та громадсько-культурних діячів Галичини, які закладали підвалини для розвитку національного мистецтва.

Їх діяльність не завжди сприймалася й підтримувалася австрійською та польською владами, однак галицькій інтелігенції кінця ХІХ – першої третини ХХ століття випала місія сформувати соціальні типи митця-інтелектуала, митця-громадянина і митця-професіонала (адже попередні покоління були здебільшого аматорами), які послідовно відстоювали національну ідею, водночас дбаючи про її європейське інтегрування. Відтак умови бездержавності та тривалого соціокультурного поневолення українського етносу з боку Австро-Угорщини та згодом Польщі примушували вітчизняну інтелігенцію ставити принцип національної ідеї у житті та творчості на провідне місце.

Хронологічно диференціюючи й аналізуючи наукові дослідження та публікації, які висвітлюють особливості розгортання культурно-мистецьких процесів у Галичині, зазначимо, що цінною пам'яткою української політичної думки краю ще в середині ХІХ століття стала праця В.Подолінського [42], у якій автор уперше висунув основи національної незалежності українців та сформулював програму їх реалізації, враховуючи складний соціально-політичний контекст доби. У розвідці розвінчано твердження поляків про те, що Польща є спільною вітчизною поляків і русинів та поставлено питання про незалежність України [42, с.472].

Визначальну роль у координації творчих і наукових пошуків вітчизняної інтелігенції Галичини ще з другої половини ХІХ століття відігравали наукове товариство ім. Т.Шевченка (НТШ та „Просвіта”), що у своїй друкованій продукції висвітлювали питання розвитку ідей української нації, забезпечували підняття духу націоналізму та поширення освіти в краї. Як відомо, одним із головних напрямів діяльності товариства „Просвіта” (1868р.) визначилося книгодрукування та розповсюдження літератури по всій території Галичини й за її межами. До визначних досягнень Товариства у зазначений період належить і заснування у Львові великої бібліотеки, що мала перетворитися у національну наукову бібліотеку, обов'язково з архівом.

Справу національного відродження в Галичині розвивало й поширювало через відповідні видання засноване 1873 року Літературне Товариство ім.Т.Шевченка, що з 1892 року, внаслідок посилення шовіністичної реакції Росії перетворилося в Наукове Товариство ім.Т.Шевченка – першу нетитуловану новітню академію наук України.

Вже 90-ті роки ХІХ – початок ХХ століття знаменувалися високим громадсько-культурним рівнем діяльності НТШ, що в той період фактично і виконувала роль Української Академії наук. Метою роботи об'єднання, за свідченням В.Гнатюка, стало плекання та розвиток національної науки та штуки (мистецтва), збирання та збереження культурних і наукових пам'яток України-Русі, а завданням – видання „Наукових записок Товариства ім. Шевченка” та інших наукових праць [6, с.6-8].

Наприкінці ХІХ – початку ХХ століття діяльність Товариства була пов'язана із творчістю представників української інтелігенції – О.Кониського, М.Грушевського, І.Франка, І.Крип'якевича, В.Щурата, В.Гнатюка, К.Студинського, В.Кубійовича та інших. Серед членів НТШ були й іноземці, зокрема А.Ейнштейн, Т.Масарик, М.Планк, Д.Гільберт, які якісно доповнили просвітницьку роботу.

Наукове зацікавлення у розвідках кінця ХІХ століття становили питання відображення взаємозв'язку мистецтва і суспільної думки, виразного національно-культурного і політичного поступу. Тобто у них засвідчувались зміни ціннісно-світоглядних систем, що супроводжувалися численними колізіями прагнень українців. І вже наприкінці ХІХ століття були закладені ті підвалини, що зумовили специфіку розвитку національного мистецтва Галичини, чітко заявляючи про себе в науково-критичній думці.

Цінне джерело естетико-філософських студій означеного періоду становлять собою періодичні видання зламу ХІХ-ХХ століть. Так, у цей час статті про творчість окремих митців та роботу громадсько-

культурних діячів краю вміщувалися у періодичних виданнях „Зоря Галицька”, „Діло”, „Неділя”, друкованих органах культурно-просвітницьких організацій, зокрема календарях „Просвіти”, „Записках НТШ”, „Артистичному віснику”, „Ілюстрованій Україні”, „Шляхах”. Згадана періодика дозволяла прослідкувати явище виділення мистецького процесу із загального плину громадсько-політичного, культурного життя, виявлення тих фактів і подій, що призвели до становлення національного мистецтва у контексті полікультурності Галичини кінця XIX століття.

Значне місце ролі митця у процесах національно-культурного відродження та новим завданням, які перед українцями ставило соціокультурне життя, у численних дослідженнях відводив І.Франко („Старе й нове в сучасній українській літературі”, „Поза межами можливого”, „Інтернаціоналізм і націоналізм у сучасних літературах”, „Маніфест „Молодої Музи”, „Новини нашої літератури”, „Одвертий лист до галицької молоді”, „Конкурс „Зорі” тощо). Вони збережені у відповідних зібраннях [48, с.230].

Характерним для цього діяча стало й редагування періодики. Зокрема демократичної основи внаслідок діяльності І.Франка (та М.Павлика), набувають журнали: „Друг” (виходив у Львові в 1874-1877 роках), „Громадський друг”, „Дзвін”, „Молот” (підготовлені й опубліковані 1878р.), „Світ” і часопис „Життя і слово” (1894-1897 рр.). Активною громадсько-культурною задіяністю митець виявив себе як виразник народних інтересів, неодноразово порушуючи у розвідках і питання функціонування рідної мови, створення у краї освітянської мережі для українців, збереження національних традицій у контексті полікультурності Галичини зламів XIX – XX століть.

Умови суспільно-політичного гніту українців зазначеного періоду поставили перед вітчизняною інтелігенцією й питання освітньо-культурного характеру. Вони були зумовлені, у першу чергу неможливістю українського населення навчатися рідною мовою, примножувати духовну спадщину, збагачувати її новими науковими дослідженнями. Адже наприкінці XIX століття Галичина була найвідсталішим в освітянському питанні краєм Австрійської монархії. І.Франко з цього приводу зазначав, що польські кола робили все можливе, „щоб мужик завжди був грубий і неосвічений”, оскільки відчували, що „освіта мужика загрожує... руїною, тому що освічений мужик не стане покійно і безвідмовно гнути шию в ярмо” [50, с.179-186].

Наприкінці 90-х років XIX століття провідні українські сили до усвідомили важливість боротьби не тільки за шкільництво, але й за національну вищу школу. Відтоді питання українського університету не сходило зі сторінок партійної преси. Адже виховання в університеті свідомої інтелігенції розглядалося як необхідна передумова подальшого національного розвитку Галичини. Окреслену проблематику у власному доробку різнобічно висвітлювали А.Андрохів [1], І.Кревецький [22], В.Мудрий [35] та інші.

Закономірно, що наприкінці XIX – початку XX століття розв’язанням культурно-освітніх, морально-виховних проблем у супереч складним соціально-політичним умовам активно переймалися представники Української Греко-Католицької церкви, а саме – митрополити Андрей Шептицький і Йосиф Сліпий, Юліан Дзерович, Іван Бартошевський, Іриней Назарко, Микола Конрад, Йосиф Осташевський, Кирило Селецький та інші [36]. До того ж домінуючого значення вони надавали чіткому визначенню мети, завдань, філософському обґрунтуванню вибору теорії національного виховання.

Спираючись на положення християнської моралі, згадані особи, зокрема Ю.Дзерович [15, с.33-37], піддавали гострій критиці існуючі на той час різні виховні системи: натуралістичну, реалістичну, матеріалістичну, націоналістичну та гуманістичну. Засуджуючи їх, галицьке духовенство і, власне, Ю.Дзерович, як єдиний фундамент виховних технологій пропонують християнське вчення. Його основою, на думку вченого, є виховання сумління і в поєднанні з ним дисципліни, авторитету, розуму, волі. Найбільш суттєві позитивні сторони християнської виховної системи, її історичну зумовленість і відповідність авторитету українців він узагальнив в окремі положення, вважаючи, що християнський характер українського народу, зумовлений історичними обставинами, став для нього майже традиційним. Адже від „княжої доби” простежується колосальна роль духовенства в просвіті та вихованні народу, а оберегом його духовності, мови та національної культури від часів Володимира Великого виступала православна церква [15, с.33-37].

І хоча ідея морально-релігійного виховання на християнських засадах є далеко не новою, адже нею займалися ще мислителі IV-XI століть – представники патристики (Іоан Златоуст, Іоан Кассіан, Василій Великий, Григорій Богослов та інші), в аналізований період цю тему у своїх працях розкривали як представники духовенства, так і відомі педагоги (Ян Амос Коменський, Й.Песталоцці, К.Ушинський, Г.Сковорода, О.Духнович, Г.Ващенко, І.Огієнко) [39].

Водночас освітянська проблематика не оминала уваги й відомих митців краю. У питаннях освіти

найбільше зробили О.Барвінський, О.Колесса, А.Вахнянин, В.Матюк. Зокрема останній у розвідках „Наша руська народна пісня і її значення” (1899р.), „Руський співаник для шкіл народних” (1884р.) створює перші зразки (поруч з І.Кипріяном, М.Вербицьким) музично-дидактичної літератури, яка з успіхом застосовувалася у шкільній практиці.

Провідниками національної ідеї в культурі Галичини кінця XIX – початку XX століть, як свідчать М.Ільницький [17], В.Дончик [18] та інші літературознавці, стали українські письменники (І.Франко, В.Стефаник, О.Кобилянська, О.Кониський, О.Патрицький та інші митці), більшість яких були членами політичних угруповань і тому у своїх творах висвітлювали політично обґрунтовані вимоги часу; збагачували художню тематику; піднесли роль і значення тогочасної літературної критики.

Поряд із розвідками вітчизняних науковців та критиків, які жили й працювали у цей час, з’являлися розвідки й польських дослідників, які зі свого боку висвітлювали й оцінювали соціокультурні тенденції доби, мистецьку палітру та художні процеси краю, зрозуміло, що акцентуючи значну увагу на внеску польських організацій та окремих діячів [51, с.261]. М.Семчишин з цього приводу зазначив, що: „незважаючи на русифікаційні шикани, прийшло тоді до пробудження української спольщеної шляхти, серед якої під впливом ідей романтизму, прокидається зацікавлення народністю. Сприяли цьому деякі польські письменники, які, зберігаючи польський патріотизм, почали цікавитись українською історією, фольклором, і це зацікавлення довело до створення т.зв. української школи в польському письменстві (А.Мальчевський, Б.Залеський, С.Гоцинський), а дехто з них, як от Тимко Падура, почали писати українською мовою” [45, с.256].

Цінну інформацію про соціокультурну ситуацію в Галичині зламу XIX-XX століть можна почерпнути і з даних офіційних документів, до яких належать Статути наукових, культурно-мистецьких, релігійних, молодіжних товариств, політичних партій краю, де вміщена вичерпна інформація щодо складу учасників вищеперерахованих об’єднань та їх національно спрямованої культурно-просвітницької діяльності.

Менш насиченим на наукові дослідження та розвідки став період після Першої світової війни. Однак і тоді, у несприятливих для вільного розвитку мистецтвознавства умовах, тільки у Львові виходило близько 40 часописів мистецького спрямування українською мовою; з’являлися публікації довідкового характеру, література, що висвітлювала загальнокультурні процеси доби тощо. Проблеми творчого характеру, що постали і цікавили наукове середовище Галичини, викладалися у дослідженнях М.Голубця [41; 42; 43; 44; 45; 46; 47]; І.Свенціцького [43, 44]; Б.Лепкого [25]; Є.Маланюка [33, 34]; В.Пачовського [41] та інших.

Серед активістів дослідження особливостей національно-культурного руху в Галичині після 1914 року як і раніше відзначилися члени Товариства „Просвіта”. Адже після значних матеріальних втрат об’єднання (книжкові фонди), знищення філій та читалень, насильницького вигнання місцевої інтелігенції 1917 року вдалося відновити просвітницьку роботу Товариства. Відразу ж почалася відбудова читалень, шкіл, підноситься книгодрукування, оскільки освітні заклади потребували належного забезпечення українською навчальною літературою.

Після здобуття державної влади в Східній Галичині та Північній Буковині й проголошення ЗУНР саме Товариство „Просвіта” стало основою міністерства освіти у Республіці. Проте становище „Просвіти” після окупації поляками Східної Галичини, Західної Волині та частини Полісся значно погіршилося. Досить жорстокий режим, встановлений тут окупантами, негативно вплинув на сферу культури, адже вилучалися з обігу українські книги, заборонялося вживання рідної мови тощо. Однак навіть у цей досить несприятливий для соціокультурної діяльності українців час робота Товариства не припиняється і спрямовується на збирання матеріалів з історії визвольної боротьби Галичини [38, с. 68-71]. Як свідчить А.Середняк, події зазначеної доби змінили видавничу політику Товариства і за пропозицією М.Возняка було складено нову програму, згідно з якою усі видання „Просвіти” поділялися на чотири групи: „Народна бібліотека”, „Загальна бібліотека”, „Українська письменність”, „Письма з „Просвіти” (періодичний орган Товариства). Такий підхід у видавничій діяльності „Просвіти” сприяв зменшенню числа малограмотного населення у краї та збереженню духовної скарбниці українців.

Наукове Товариство ім. Т.Шевченка, також перебуваючи у складному становищі, зазнавши значних збитків, оскільки російськими окупантами було знешкоджено друкарню осередку, а з бібліотеки викрадено цінні рукописи українських письменників (архів Ю.Федьковича, Лесі Українки), знищено каталоги бібліотеки, підшивки українських часописів, архів Етнографічної комісії [6; с. 100], відстоювало національно-визвольні прагнення українців. Проте наведені вище факти наклали сумний відбиток на подальшу працю українських науковців, які й згодом, перебуваючи під постійною заборонаю діяльності,



не могли в повну силу розгорнути наукову роботу. Суттєво погіршилося становище НТШ, а відтак і видавництво літератури, наприкінці 1918 року, коли поляки загарбали Львів, а через рік усю Галичину та Волинь.

Тільки на початку 1920-х років у публіцистиці Галичини постало питання національної освіти, висвітлене у працях українських громадсько-культурних діячів М.Галушинського, І.Герасимовича, С.Русової та інших, а також на сторінках часописів „Рідна школа”, „Учитель”, „Дзвінок”, котрі видавало Українське Педагогічне Товариство.

Питанням університетської справи активно опікувалося НТШ, у червні 1920 року видавши „Меморіал українських наукових та культурних установ академіям, університетам та іншим науковим закладам цивілізованого світу”, в якому стисло викладено історію боротьби галицьких українців за національний університет і подано факти шовіністичних акцій польських окупантів. Завдяки цьому документові вже 1 січня 1921 року відкрито український університет у Станіславові, хоча така пропозиція міністра освіти і не задовольняла вимоги інтелігенції, заклавши основи створення таємного Львівського університету.

Завдяки діяльності НТШ, як зазначають О.Рубльов і Ю.Черченко, актуальними у 1920-х роках стають і творчі контакти вітчизняної інтелігенції Західної та Східної України. Результатом їх консолідованої наукової праці за сприяння М.Грушевського у 1925 р. стала організація Комісії історії Західної України, а впродовж наступного року відомими стають і перші спільні праці науковців [4, с.144]. Навесні 1927 року в УРСР відбулися публічні доповіді про стан наукового життя в Галичині (К.Студинський), про мистецтво (І.Свенціцький) тощо. Популярним стає й перший том „Матеріалів для культурної й громадської історії Західної України”, особливістю якого виявився огляд взаємин між І.Франком та М.Драгомановим [4, с.144].

Однак уже на початку 30-х років ХХ століття творчі контакти українців Наддніпрянщини і Надністрянщини через низку суспільно-політичних причин почали ускладнюватися. До того ж українська соціокультурна ситуація як у Галичині, так і в Східній Україні, викликана формуванням тоталітарної системи, спричинила масовий еміграційний процес. Позитивним моментом у цьому явищі, проте, є те, що завдяки діяльності значної кількості українських науковців за кордоном стало можливим збереження національної духовної культури, поширення й поглиблення націотворчої діяльності, висвітлення основ національної ідеї на сторінках часописів, наукових видань, публіцистики.

Так С.Наріжний засвідчує, що розробки історичних і культурологічних проблем здійснювалися при україномовних кафедрах вищих навчальних закладів за кордоном, а саме: Вільному університеті та Високому педагогічному інституті ім. М.Драгоманова (Прага); Українській Техніко-господарській академії (Падебради); Карловому університеті, Українському науковому інституті (Берлін) [37].

Окрім зазначеного, вітчизняна інтелігенція організовує видання за кордоном періодичної преси, внаслідок чого Д.Антоновичем у Відні 1921 р. робиться спроба випуску журналу „Книга” (через брак коштів вийшов один номер); у Падебрадах з 1922 року виходить журнал „Українське книгознавство”. Масштабну інформацію містило видання „Книголюб”, дописувачами якого стали члени „Українського товариства прихильників книги” – Д.Антонович, О.Кандиба, Д.Чижевський, В.Січинський, О.Колесса та інші.

Зважаючи на позитивні сторони видавничої діяльності за межами країни, національні та мистецькі питання продовжували консолідувати митців і у Львові, зокрема навколо журналів і газет „Літературно-Науковий вісник”, „Дзвони”, „Поступ”, „Ми”, „Наша культура”, „Діло” (із літературним додатком „На зустріч”). Популяризацією української національної проблематики заявили про себе книжки видавництва „Червона калина”, „Хортиця”, „Добра книжка”, „Дешева книжка” тощо. Літературно-мистецьке видання „Митуса” об’єднало поетів неосимволістського напрямку (В.Бобинський, Р.Купчинський, Ю.Шкрумеляк, О.Бабій, М.Голубець, Л.Лепкий).

Ідеологічне протистояння українців 1920-1930-х років призвело до того, що найбільший культурний центр Західної України – Львів – став центром розвитку літературно-критичної думки, адже саме тут у зазначений період виходило найбільше літературних часописів, на сторінках яких аналізувалися творчі досягнення українців, з’являлися теоретичні статті з проблем розвитку літератури та літературної критики. Цей період загалом становить окремий етап розвитку літературно-критичних досліджень в Україні, що суттєво вплинули на культурну самобутність українців і формування їх національної свідомості. До того ж певна частина літературних критиків Галичини гостро засуджували насильно впроваджену на теренах Східної України марксистську ідеологію, ідеали „соціалістичної справедливості”, „партійної літератури” тощо.

Особливий внесок у видавничу справу в Галичині 20-х років ХХ століття доклали представники

національного військового об'єднання УСС, до якого також входили композитори, літератори, художники краю. Активістами І.Іванцем та С.Герасимівом засновано Пресову Квартуру; завдяки фінансовій та організаційній підтримці О.Назарука й І.Боберського розпочалося формування різноманітних творчих осередків [47]. Відомими стали й праці згаданих осіб, зокрема нариси „Слідами Українських Січових Стрільців”, „Під Золотою Липою” О.Назарука, повість „Заметіль” (у 3-х томах) Р.Купчинського, а також розвідки В.Бобинського, який зібрав велику антологію народного революційного руху. З'явилися і видання „Українські Стрільці в Карпатах” В.Дзиковського, „З кривавого шляху Українських Січових Стрільців” Д.Назарука, сатиричний журнал „Самопал”, збірник „Червона калина” та декілька номерів „Вісника Пресової Квартури”, започаткованих А.Лотоцьким і В.Огоновським [21, с.577-560].

Після заснування у липні 1920 року першої націоналістичної організації у післявоєнний час, назва якої – Українська Військова Організація (УВО), з'являється і видання Відділу Пропаганди Організації – спеціальна брошура під ідентичною назвою „УВО”. На її сторінках, як зазначає О.Баган, українському населенню роз'яснювалися функції та завдання діяльності Об'єднання. Згодом, у 1927 році, почав виходити регулярний пропагандний орган – щомісячник „Сурма”, що спочатку друкувався у Німеччині, потім у Чехо-Словаччині та Литві і підпільно перевозився на терени Західної України. Через свою популярність у середовищі прогресивного українства Галичини, що полягала у висвітленні радикальних дій населення в умовах іноземної окупації, поширення цього видання перешкоджалося польською владою [2, с.35-44].

Вплив політико-ідеологічних факторів на інтелектуальне, мистецьке, у тому числі й літературне, життя історично зумовив диференціацію літературно-критичної думки в Галичині 20-30-х років ХХ століття на чотири напрями: націоналістичний, католицький, радянськостіський і ліберальний [18].

Значну роль у розвитку літературної критики націоналістичного спрямування, насиченої жанровим розмаїттям (рецензії, статті, огляди творчості, журнальні огляди), відіграла безперервність і систематичність виходу „Літературно-Наукового Вісника”, редактором якого став Д.Донцов. У роботі він надавав перевагу теоретичним оглядовим статтям і рецензуванню художніх творів. Характерно, що саме в „Літературно-Науковому Віснику” було започатковано традицію багатьох львівських журналів публікувати огляди творчості і відомих іноземних письменників (М.Метерлінка, Г.Флобера, О.Уайльда, Ш.Бодлера та інших), оскільки публіковані твори європейських авторів і літературні огляди про них, на думку того ж Д.Донцова, сприяли художньому зростанню українських митців.

Відомим часописом націоналістичного спрямування у 1930-х роках, як зазначає В.Дончик, став двотижневик „Дажбог”, редакторами якого по чергою були Є.Пеленський, Б.-І.Антонич та Б.Кравців. Сторінки цього видання доносили до читачів досягнення молодих письменників-націоналістів, а також критичні зауваження щодо художньої творчості митців і особливостей розгортання літературного процесу в Східній Україні [18].

Значна група західноукраїнських літературних критиків належала і до католицького напрямку, висвітлюючи власні погляди на сторінках літературних часописів „Поступ” (1921-1931 рр.) і „Дзвони” (1931-1939 рр.). Порівняно з іншими виданнями католицька преса достатньо фінансувалася та мала підтримку з боку ГКЦ, представники намагалися побороти прояви атеїстичних і матеріалістичних поглядів, підтримуючи релігійний світогляд українського населення. Зокрема на сторінках часопису „Дзвони” літературна критика відзначилася розмаїттям тем, багатством жанрів, талановитими персоналіями критиків, серед яких М.Гнатишак, О.Мох, Ю.Редько, К.Чехович та інші. Часто критики-католики публікували теоретичні розвідки, у яких висловлювали погляди на засади письменницької творчості, полемізували з представниками інших напрямів літературно-критичної думки, особливо – лібералістичної. Тому зазначене видання в літературному процесі Галичини 1920-1930-х років стояло поряд із „Літературно-Науковим Вісником” [18].

Щодо функціонування ще одного напрямку літературно-критичної думки Галичини – радянськостіського, то його поява викликана процесами українізації на теренах Радянської України. „Пролетарські” критики своє мистецьке кредо висловлювали на сторінках часописів „Вікна” (1927-1932 рр.), „Культура” (1924-1932 рр.), „Нові шляхи” (1929-1932 рр.), „Критика” (1933-1934 рр.), що видавалися відносно короткий час. Характерно, що для більшості критиків цього напрямку притаманним став соціологічний підхід у трактуванні творчого процесу, аналіз впливу соціального середовища та історичних обставин, характеристика тематичної та ідейної спрямованості твору. Ідеологічно орієнтуючись на східні терени, радянськостіські критики публікували численні рецензії та огляди творів з Радянської України, а також передруковували критичні розвідки східноукраїнських літературознавців. Із припиненням курсу українізації, як літературний та ідеологічний напрям, радянськостіство в Західній

Україні перестає існувати.

Найпізніше в літературній критиці Галичини, за свідченням В.Дончика, виник ліберальний напрям і був пов'язаний із виданням часопису „Назустріч” (1934-1938 рр.). Його теоретиками стали С.Гординський, М.Рудницький та інші, орієнтуючись на естетичні критерії оцінки твору, нейтральність, аполітичність літературознавчого аналізу. Тому на сторінках зазначеного часопису друкувалася художня спадщина авторів різної ідеологічної орієнтації [18].

Окремо відзначимо видання націоналістичного напрямку вже згадуваного емігранта зі Східної України – Д.Донцова. Особливо популярну працю „Націоналізм” (вийшла друком у 1926 р.) [16], що розкривала сутність національно-політичного інакомислення та провідні філософські напрями розвитку націоналізму. Продовженням окреслених думок автора стали праці, що вийшли у 1928 році: „Політика принципіальна чи опортуністична”, „Що таке інтернаціоналізм?”, „Маса і провід”, „Дурман соціалізму”.

Ідейними однодумцями Д.Донцова у зазначений період стали М.Сціборський, Ю.Вассиян, Д.Андрієвський, В.Мартинець, О.Бойдуник та інші, твори яких також заклали основу національного виховання покоління українців 1920-1930-х років. Згодом їх справу продовжили С.Ленкавський [24], Ярослав Стецько, Степан Бандера.

Не менш важливу роль у збереженні провідних тенденцій громадсько-культурного життя 1930-х років відігравала й жіноча преса, що стала невід'ємною частиною жіночого національно-культурного руху, пропагувала певні ідеї, погляди, політичні програми, тим самим формуючи громадську думку щодо становища та позиції жінок у суспільстві, зацікавлюючи й залучаючи до своїх лав нових учасниць.

У становленні та розвитку української жіночої преси виокремлюються найбільш плідні періоди: середина XIX ст.–1920-ті рр. (започаткування жіночої преси) і 1921–1939 рр. (найвищий її розвиток у Галичині). Характерною особливістю жіночих видань стали: культурно-просвітницька та організаційна мета; створення та видання зусиллями самих жінок, які водночас були редакторами, авторами; відсутність меценатів і підтримка видань коштами читачок. А до числа окреслених видань належали: „Жіноча доля”, „Самостійна думка Української Матері”, „Жіночий голос”, „Нова хата”, „Жіноча воля” тощо.

Кінець 1930-х років у Галичині відзначився значними утисками усього українського руху і жіночого, зокрема. Така ситуація нищівно позначилася і на видавництві жіночої преси, хоча вже на початку 1939 року відбувається певне послаблення утисків. Загалом відзначимо, що характерною для жіночих періодичних видань 30-х років XX століття стала їх диференціація за такими ознаками: за ідеологією – націоналістичного („Жінка”, „Жіноча доля”, „Самостійна думка української матері”) та соціалістичного („Жіночий голос”) спрямування; за орієнтацією на читачку аудиторію – для інтелігентних жінок („Нова хата”), для селянок („Жіноча воля”), для молоді („Світ молоді”), для широких верств читачок („Жінка”, „Українка”); за метою – для підвищення національної свідомості, культивування українського народного мистецтва.

До прогресивних періодичних видань 1930-х років, у яких висвітлено соціокультурне життя Галичини, належать і літературно-мистецькі „Поступ”, „Українське мистецтво” (за редакцією М.Голубця), „Вісник літератури й життя”, журнали з проблем театру й музики, історична та наукова преса, часописи загальнонаціонального спрямування („Світ”), жіноча й молодіжна періодика. Спробою осмислення постатей галицьких художників (І.Труша та О.Новаківського) стали нариси В.Хмурова, де автор у контексті суспільно-політичних подій оцінює творчість вищезгаданих західноукраїнських живописців. Музичний розвиток Галичини досліджуваного періоду постає у центрі наукових розвідок Станіслава Людкевича [27, 28, 29, 30, 31, 32].

Відзначимо і важливість внеску досліджень 30-х років XX століття, вміщених в історичному журналі „Літопис Червоної Калини” львівського видавничого підприємства „Червона Калина”. Помітний вплив на літературно-мистецький розвиток краю мала й Асоціація Незалежних Українських митців (АНУМ), до складу якої увійшли представники Гуртка діячів українського мистецтва (ГДУМ): М.Голубець, П.Ковжун, О.Мушинський, М.Осінчук, В.Січинський, П.Холодний, М.Бутович, С.Гординський та інші [4, с.157]. Вони постійно піклувалися про стан духовного розвитку населення Галичини та інформували громадськість на шпальтах професійного часопису „Мистецтво”, а також у збірнику „Екслібрис”. Асоціація видавала і монографічні дослідження, у центрі уваги яких постали мистецька спадщина та культурно-громадська діяльність відомих у цьому регіоні й за його межами майстрів (О.Кульчицької, Д.Андрієнка, М.Глуценка).

Історико-етнографічні дослідження у той час розгорнули члени Етнографічного Товариства Підкарпатської Русі (Ю.Головацький, А.Волошин, О.Приходько, І.Панькевич та інші).



Питання музичного розвитку краю не залишалися осторонь, водночас турбуючи інших представників мистецького середовища та науковців, які висвітлювали їх у своїх працях. Серед них відзначимо З.Лиська [26], В.Витвицького [3], М.Волошина [5]. Відзначилися у цьому питанні й члени СУПРОМу (С.Людкевич, Н.Нижанківський, З.Лисько, Р.Савицький, М.Колесса, П.Пшеничка, Т.Шухевич), які видавали професійний мистецтвознавчий часопис „Українська музика”, наукові та фольклористичні праці тощо.

Помітний слід у видавничій галузі історико-культурного спрямування 30-х років ХХ століття залишила й праця приватних видавців, до числа яких належать І.Тиктор, М.Матчак, М.Таранько та інші. Зокрема І.Тиктор сформував потужну мережу кореспондентських осередків у Парижі, Празі, Відні, Лондоні [4, с.206]. До того ж усі праці, у яких розглядалися культурно-мистецькі, освітнянські, літературні досягнення регіону, видавалися не лише без допомоги держави, а всупереч її антиукраїнській політиці, ґрунтуючись на власних зусиллях і наполегливості свідомої української громадськості.

Унаслідок сталінської політики 1930-х років складна доля чекала видавничу діяльність Товариства „Просвіта”, „Рідна школа”, „Наукове Товариство ім. Т.Шевченка”, друковані органи яких перестали функціонувати. Зокрема із 1939 року перестав виходити і щоденник І.Тиктора „Новий час”. Як ворожі, закриваються греко-католицькі газети „Мета”, „Нова зоря”, „Дзвони”, і надалі видавництва та друкарні контролюються новою владою. Відтоді масового характеру набуває явище укомплектування бібліотек Галичини шовіністичною літературою, що надходила з Радянського Союзу, насаджуючи пропаганду соціалістичного способу життя й деформування історії українців.

У період Другої світової війни та у повоєнну добу галицький культурно-мистецький процес став предметом уваги між науковцями і критиками І.Свенціцьким, М.Драганом, Л.Федорович-Малицькою, Р.Турином. Питання, що стосувалися культурного життя Галичини зламу ХІХ-ХХ століть, висвітлювали націоналістичні видання УПА, зокрема журнали „Інформатор”, „Чорний ліс”, „На чатах”, „За Україну!”, „Шлях перемоги”; газета „Українське слово” з додатком „Література і мистецтво” тощо. Ці джерела інформували громадськість про стан культури в краї. Вичерпну інформацію щодо видавничої діяльності ОУН-УПА надають О.Баган [2], В.Виткалов [4], Т.Гунчак [14], Б.Кравченко [20] та інші науковці.

Таким чином, аналіз науково-теоретичної думки в Галичині кінця ХІХ – першої половини ХХ століття доводить, що українські науковці, митці, культурно-просвітницька громада не стояли осторонь визначальних тенденцій геополітичної дійсності. Осмислюючи соціокультурні реалії доби і репрезентуючи їх у наукових та періодичних виданнях, переймаючи передовий європейський культурний досвід, вони відстоювали національні інтереси народу, прагнули розкрити духовний потенціал українців з метою захисту їх національної самобутності й досконалості. І хоча видавництво й поширення наукових досліджень, періодичних видань кінця ХІХ – першої половини ХХ століття характеризувалися чималими труднощами, однак їх автори не відступали від пошуків можливостей висвітлення актуальної культурно-мистецької, соціально-політичної інформації, даючи можливість своїм сучасникам вчасно ознайомитися з реаліями доби, а наступникам – максимально використати досвід інтелектуальної еліти попереднього періоду.

#### Джерельні приписи

1. Андрохів А. Львівське „Studium Ruthenum” // Записки НТШ. – Львів, 1921. – Т.131.
2. Баган О. Націоналізм та націоналістичний рух. – Дрогобич: Відродження, 1994. – 189с.
3. Витвицький В. Микола Лисенко і його вплив на музичне життя Галичини // Українська музика. – 1937. – № 1. – С.62-65.
4. Виткалов В. Українська культура: сторінки історії ХХ століття: монографія. – Видання друге, уточнене і доповнене. – Рівне: Вертекс, 2004. – 640с.
5. Волошин М. З концертної салі // Діло. – 1924. – Ч.107.
6. Гнатюк В. Наукове Товариство ім. Т.Шевченка (з нагоди 50-ліття заснування 1873-1923). – Львів: Накладом НТШ, 1923. – 215с.
7. Голубець М. Сучасне малярство Галицької України // Ілюстрований календар Товариства „Просвіта” на 1918 рік. – Львів, 1917. – Р.41. – С.160-173.
8. Голубець М. Українське мистецтво. – Львів, 1918. – 31с.
9. Голубець М. Начерк історії українського мистецтва. – Львів, 1922. – 261с.
10. Голубець М. Сто літ галицького малярства // Галицьке малярство. – Львів: Логос, 1926. – 88с.
11. Голубець М. Виразник духу українського народу // Просвіта. – 1992. – Березень. – С.15-31.
12. Голубець М. Мистецтво // Історія української культури / За заг. ред. І.Крип'якевича. – К.: Либідь,

1994. – 426с.

13. Голубець М. Образотворче мистецтво // Історія української культури. – К.: Либідь, 1994. – С.562.

14. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. – К.: Либідь, 1993. – 287с.

15. Дзерович Ю. Педагогіка. – Львів: Накладом Львівської Богословської Академії, 1937. – 265с.

16. Донцов Д. Націоналізм. – Лондон, 1966. – 154с.

17. Ільницький М. Література українського відродження. – Львів, 1994. – 325с.

18. Історія української літератури XX століття: У 2 кн. Кн.1: Перша половина XX ст.: Підручник / За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 461с.

19. Історія української музики / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл. та етногр. ім. М.Т.Рильського; Редкол.: М.Гордійчук (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 1989. – 352с.

20. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні XX ст. / Пер. з англ. – К.: Основи, 1997. – 423с.

21. Крип'якевич І. Історія української культури. – К.: Либідь, 1994. – 473с.

22. Кревецький І. Неоправдані докори (До історії так званого Руського Інституту (Studium Ruthenum) на Львівському університеті) // Записки НТШ. – 1911. – Т.102.

23. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців. 1848-1914: На підставі споминів. – Львів, 1926. – Т.1.

24. Ленкавський С. Декалог // Націоналізм – основа справедливого світопорядку. – Львів: Видання Конгресу Українських Націоналістів, 1993. – 325с.

25. Лепкий Б. Писання: У 2 т. – К. – Лейпціг, 1922. – Т.2. – С.460.

26. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині. – Львів – Нью-Йорк, 1994. – 144с.

27. Людкевич С. Нововіднайдений твір В.Матюка // Українська музика. –1939. – Ч.4. – С.11.

28. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії. – К., 1973. – 243с.

29. Людкевич С. Музика серця // Іван Франко у спогадах сучасників. – Львів, 1972. – С.175-320.

30. Людкевич С. Проблема сучасної музичної культури в Західній Україні // С.Людкевич. Дослідження, статті, рецензії. – К., 1973. – С.25-32.

31. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи. Т.1 / Упор., редакція, вступна стаття і примітки З.Штундер. – Львів: „Дивосвіт”, 1999. – 496с.

32. Людкевич С. Огляд нашої музичної публіцистики в Галичині // Українська музика, 1937. – Ч.1.

33. Маланюк Є. У пазурах раціоналізму. До трагедії І.Франка // Студентський вісник (Прага). – 1927. – № 5-6.

34. Маланюк Є. Франко як явище інтелекту // Маланюк Є. Книга спостережень. – К., 1997. – Т.1. – С.117-123.

35. Мудрий В. Боротьба за огнище української культури в західних землях України. – Львів: З друкарні НТШ, 1923. – 130 с.

36. Мудрий С. Нарис історії Церкви в Україні. – Рим: Видавництво оо.Василіан, 1995. – 404с.

37. Наріжний С. Українська еміграція... Між двома світовими війнами. Частина 1. – Прага, 1942. – 152с.

38. Нарис історії „Просвіти” / Р.Іваничук, Т.Комаринець, І.Мельник, А.Середняк. – Львів-Краків-Париж: Просвіта, 1993. – 374с.

39. Огієнко І. Українська церква. Нарис з історії української православної церкви. У 2 т. – К.: Україна, 1993. – 284с.

40. Павлишин С. Станіслав Людкевич. – К., 1974. – 54с.

41. Пачовський В. Українці як народ. – Чернівці, 1907. – 84с.

42. Подолінський В. Слово перестороги // Записки НТШ. – Т.228. – Львів, 1994. – 261с.

43. Свенціцький І. Ілюстрований провідник по Національному Музеєві у Львові. – Жовква, 1913. – 36с.

44. Свенціцький І. Дещо про науку, літературу і мистецтво Галицької України за останні 40 літ. – Львів, 1927. – 173с.

45. Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу – К.: Фенікс, 1993. – 428с.

46. Творчість С.Людкевича: Зб.статей / Упор. М.Загайкевич. – К.: Муз. Україна, 1979. – 173с.
47. УСС. Українське Січове Стрілецтво і мазепинська ідея. Братство Українських Січових Стрільців в 60-річчя. – Головна Рада Братства УСС. – Філадельфія, Париж, 1974. – 84с.
48. Франко І. Твори: У 20-ти томах. – Т.16. – К.: Держлітвидав України, 1955. – 467с.
49. Франко І. Зібрання творів: У 50-ти томах. – Т.31. – К.: Наукова думка, 1983. – 496с.
50. Франко І. К истории просвещения в Галиции // Франко І. Повне зібрання творів: У 50 т. – К.: Наукова думка, 1981. – Т.46. – Кн.2. – С.179-186.
51. Jaworski F. Lwow stary i wczorajszy. – Lwow, 1911. – 273 S.

### Резюме

У статті увага автора зосереджена на теоретичному осмисленні проблем розвитку культури Галичини кінця ХІХ – першої третини ХХ століття та їх висвітленні у вітчизняних і зарубіжних науково-критичних працях першої половини ХХ століття.

### Summary

In the article the author's attention is stressed on the theoretical analysis of the cultural development in Galicia at the end of 19th – beginning of 20th centuries and its highlight in native and foreign scientific and critical works of the I half of 20th century.

УДК 78.03:78.071.1(477)

**С.В. Бєдакова**

### **ОСОБЛИВОСТІ КОМПОЗИТОРСЬКОГО СТИЛЮ В.БАРВІНСЬКОГО В ПРАЗЬКИЙ ПЕРІОД ЙОГО ТВОРЧОСТІ**

Питання музичної освіти на українських землях завжди було актуальним. Зокрема ця проблема дуже активно порушувалася на сторінках галицьких часописів, які домагалися заснування українського музичного товариства, стипендій для здобуття вищої музичної освіти талановитою молоддю за кордоном. Хоча в Україні, як у Східній, так і в Західній, на той час (80-ті рр. ХІХ ст.) українським композиторам не бракувало популярності, все ж для утвердження рівня європейської музичної освіти не вистачало відповідної фахової підготовки [1, с. 105].

Найяскравішим представником нової генерації українських музикантів, що взяли на вирішувати окреслену проблему на практичному рівні, був, безперечно, В. Барвінський (1888–1963 рр.). У Празі, куди молодий музикант приїхав у 1907 р., він вступив на філософський факультет університету, у складі якого було й музикознавче відділення.

Останнім часом представники вітчизняного музикознавства все частіше звертаються до проблематики культурологічного спрямування, розглядаючи розвиток музичної культури Західної України і творчість тих діячів, які її представляють, у проекції на різні художні традиції, стилі, напрями та нові архівні матеріали, доступ до яких став можливим після проголошення державної незалежності в 1991 році. Це дисертаційні дослідження Н.Костюк „Музична культура Західної України 20–30-х років ХХ століття: ідеї поступу і розвиток національних традицій”, О.Мартиненко „Музична діяльність українських емігрантів у міжвоєнній Чехословаччині (джерелознавчий аспект дослідження)” та Р.Стельмашук „Модерністські тенденції у творчості українських композиторів Львова 20–30-х років ХХ ст.: естетичні та стильові ознаки в контексті епохи”.

Аналіз наукового доробку у визначеному вище напрямі доводить необхідність систематизації накопиченої інформації на основі комплексного підходу як у розгляді художньо-естетичних здобутків празьких музикантів, так і ролі, яку відіграла їхня діяльність у творчому зростанні українських композиторів Галичини – вихованців Празької консерваторії, для яких вона стала, за висловом В.Барвінського, справжньою школою професійної майстерності європейського зразка. Усе це й обумовило вибір зазначеної теми. Мета статті – аналіз мало досліджуваного періоду навчання В.Барвінського в Празі.

Прага була важливим культурним осередком, який значною мірою задовольняв вимоги західноукраїнських митців і визначав їхнє професійне майбутнє. Під час навчання В. Барвінський слухав лекції видатного чеського вченого-філософа З. Неєдли. Знання з композиції здобув у відомого педагога й митця В. Новака. Державні іспити він успішно склав у 1911 році й залишився в Празі ще до

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Українська культура XX століття в наукових дослідженнях молодих</i><br>(від упорядника) .....                                                     | 3   |
| <br><b>Розділ I. ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА УКРАЇНИ</b> .....                                                                                       | 7   |
| <i>Мерлянова О.А.</i> Становище жінки в традиційній культурно-мистецькій практиці<br>Козацької доби.....                                             | 7   |
| <i>Сопко О.І.</i> Із спадщини рукописної книги Закарпаття XVIII ст. „Перло дорогоцінне”<br>писаря Івана Лугоша – дяка Колочавського.....             | 11  |
| <i>Смирнова Т.В.</i> Музичне мистецтво Волині кінця XVIII – початку XIX ст. в контексті ідей<br>Просвітництва .....                                  | 17  |
| <i>Круль П.Ф.</i> Період „високопанської” доби у становленні української професійної музики.....                                                     | 26  |
| <i>Граб О.В.</i> Висвітлення культурно-мистецьких процесів Галичини у науково-критичній думці<br>кінця XIX – першої третини XX століття.....         | 30  |
| <i>Бєдакова С.В.</i> Особливості композиторського стилю В.Барвінського в празький період<br>його творчості.....                                      | 38  |
| <i>Левчук О.С.</i> Ідеологічне підґрунтя імперської культури „для народу” .....                                                                      | 42  |
| <i>Овчїєва Л.П.</i> Засади театральної-педагогічної діяльності Леся Курбаса.....                                                                     | 48  |
| <i>Ігнатова Л., Чеплюк В.</i> Музична публіцистика Волині 20-30-х років XX століття .....                                                            | 55  |
| <i>Никитюк Н.Г.</i> Інтеграційні процеси в українській та польській мистецькій сфері<br>і на теренах Волині у 1921-1939 роках .....                  | 59  |
| <i>Данилик Т.</i> Образно-тематичні та стильові особливості розвитку української<br>скрипкової мініатюри 80-90х років XX століття .....              | 65  |
| <i>Сідлецька Т.І.</i> Провідні тенденції розвитку українського оркестру народних інструментів<br>на сучасному етапі .....                            | 71  |
| <br><b>Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ</b> .....                                                                            | 76  |
| <i>Волощук Ю.І.</i> Народно-професійне інструментальне виконавство як явище сучасної культури<br>(на матеріалі творчості гуцульських скрипалів)..... | 76  |
| <i>Турко Н.</i> Бандура: проблеми та тенденції удосконалення в історичній ретроспективі.....                                                         | 81  |
| <i>Горіна Л.</i> Кобза-бандура майстрів Волині (вдосконалення музичного інструментарію).....                                                         | 85  |
| <i>Закопець Л.М.</i> Проблеми роботи зі звуком на початковому етапі навчання гри на гобой<br>(методологія Львівської гобойної школи).....            | 93  |
| <i>Гаврилець Д.Г.</i> Особливості розвитку альтового виконавства.....                                                                                | 97  |
| <i>Ядловська З.Г.</i> Творчі підходи до виконавства скрипкової музики .....                                                                          | 101 |
| <i>Ткач М.М.</i> Філософсько-теоретичні основи становлення художнього світовідношення<br>майбутнього музиканта-педагога .....                        | 105 |



|                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Кононов М.М.</b> „Шість метаморфоз” для гобоя соло Б.Бріттена .....                                                                                        | 110 |
| <b>Мориквас Н.</b> Степан Чарнецький: „...Я любив більше огород Єзуїцький...”<br>(До силуетки автора „Нарису історії українського театру в Галичині”).....    | 114 |
| <b>Касьяненко Т.</b> Драматургія Івана Зубенка та її сценічна доля .....                                                                                      | 120 |
| <b>Смирний Д.В.</b> Проблеми створення музейного комплексу „Київська фортеця”<br>на базі Печерської земляної фортеці .....                                    | 129 |
| <b>Локишук І.М.</b> Народний одяг, традиційне вбрання колядників та щедрувальників<br>(за матеріалами XI Слов’янського фольклорного фестивалю „Коляда”) ..... | 131 |
| <b>Ліманська О.В.</b> Українські календарні свята Слобожанщини: тенденції дослідження .....                                                                   | 138 |
| <b>Дункевич С.Г.</b> Естрадний танець як вид сценічного мистецтва .....                                                                                       | 142 |
| <b>Усенко Ю.В.</b> Українське телебачення і кіно: мистецька взаємодія.....                                                                                    | 146 |
| <b>Карпова Л.О.</b> Естетичний ідеал в міжкультурній комунікації .....                                                                                        | 151 |
| <br><b>Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ</b> .....                                                                                                   | 155 |
| <b>Виткалов В.Г.</b> Історико-культурологічна проблематика на сторінках нових видань<br>для студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування.....  | 155 |
| <b>Граб О.В., Виткалов С.В.</b> Творча манера письменника як інтелектуально-моральна ознака художньої<br>культури ХХІ століття .....                          | 157 |
| <br><b>Відомості про авторів</b> .....                                                                                                                        | 161 |